

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 23.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgőnycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 300 Lei.

Fél évre 150 Lei.

Negyed évre 75 Lei.

Havonta 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Valuta problémák.

Egy-két hónappal ezelőtt amikor az új csehszlovák kabinetben dr. Rasin újra elfoglalta pénzügyminiszteri székét a spekulánsok tekintete ismét a csehszlovák felé fordult. Pár nap alatt Zürichben 16-ról 19-re ment fel a csehszlovák kurzusa. De nemcsak a külföldi spekulánsok, hanem maga Csehszlovákia komoly gazdasági tényezői is Rasin dr. suggestiója alatt állottak, ő volt megszemélyesítője az aktív valutapolitikának, mely a korona javítási akcióját egészen a 25-ös zürichi kurzusig akarta folytatni, és ekkor az ország bankjegymennyiségét 4:1 arányban aranyfrankokra becserélni. Szédülétes teljesítmény lett volna a kis Csehszlovákiának a legrettenetesebb európai gazdasági viszonyok között pár éves állami fennállás után gyors iramban felzárkózni a hatalmas Anglia és Svájc békebeli aranyvalutája mellé. És úgy is látszott, hogy dr. Rasin nem fog megállni kitűzött útján. A cseh-korona napról napra javult egészen 20 centimesig. Nem riasztotta vissza, hogy egyik gyár a másik után zárta be üzemét, a hatalmas pro-

duktumú tulindustrializált Csehszlovákia magas valutája miatt nem tudta elhelyezni áruit, sőt emiatt régi adóssai sem fizettek a külföldről. Hetenként átlag 100 csehszlovák kereskedő és iparos lett fizetéseképtelen. Az összes gazdasági faktorok feljajdultak, csak Rasin nem csüggedt. Kitaratóan hirdette, hogy az üzembeszünetések és redukciónak csupán átmeneti jelenségűek, természetesen kiválasztása az életképtelen vállalatoknak; egy kis pangás miatt az állam nem mondhat le a jóvaluta boldogságairól, csak a gyenge és odanemvaló vállalatok fogják bezárni műhelyeiket, az erősek, a kitaratók rövid időn belül élvezni fogják az aranyvalutájú, világszerte irigylet Csehszlovákia összes javait.

És mi lett ebből a szép programból? A csehszlovákia először 20-ról visszament 17-ig, itt egyidőre megállni látszott, de utána tovább esett, úgy hogy ma 15.40-el jegyezték a nyitáson Zürichben. A mesterségesen forszírozott valutapolitika által okozott üzembeszüneteket és beszüntetéseket, a fizetéseképtelenségeket és a külföldi adóssági fizetésbeszüntetéseit nem bírta ki a csehszlovák köz-

gazdaság, a természet s hatókök erősebbek lettek minden finánczenilitásnál, a cseh-korona deferrált és most esik. A közgazdasági élet örök törvényei legyőzték a pénzügyminiszteri tudományt. A statisztika könyörtelen. A csehszlovák állami statisztika szerint az 1922. év októberi kivétel a múlt évi októberi kivittel szemben 7.379.951 q-ról 5.747.752 q-ra esett vissza, amely pontosan 22 százalékos kiviteli csökkenésnek felel meg.

A csehszlovák példával tehát szintén az bizonyult be, hogy egy ország valutájának jósága legfőképpen a külkereskedelmi mérleg aktivitásától függ. Ha a mérleg jelentékenyen aktív, akkor a valuta minden injekció nélkül külföldi kölcsön, a spekuláció figyelmének mesterséges ráterelése, hangulatkeltések stb. is domináló marad. De amint a külkereskedelmi mérleg romlik, úgy romlik a valuta is utána. Ezt pénzügyi manőverekkel fel lehet ugyan rövid időre tartani, de a kiábrándulás — mint Hegedüs Lóránt példája is bizonyította — annál szomorubb.

Hogy állunk mi Romániában? Nálunk a külkereskedelmi mérleg

bevallottan és ijesztően passiv az ország hatalmas kiviteli cikkei és ezen cikkekben való gazdagsága ellenére is, mert a hazai ipar még csecsemőkorát éli és az államhatalom nagy adói és számtalan más nagy terhei mellett erős ipar ki sem fejlődhet. Külföldi kölcsönök, pénzügyi egyezmények nem sikerülnek. A külföldi sajtóban elhelyezett hírek az utódállamok gazdasági egységéről és egységes valutapolitikájáról — melyről annak idején meg is emlékeztünk és reményeket tápláltunk iránta — úgy látszik nem bizonyultak valóknak. A misztikus londoni bankár Zaharoff tárgyalásai eddig semmi eredményt nem hoztak. A pénzügyi ijesztő és közben előttünk áll a lét, vagy hem lét nagy problémája, hogy a mai drágaság okozta nagy bankjegy, szükséglet és csekély bankjegy mennyiség által okozott pénzügyi válság vajjon meddig tudja állni a kormány a harcot az infláció ellen, mi lenne, ha egyszer Romániában is megindulna a mindent tömkrétegvő utolsó eszköz a bankóprás ...

Utolsó órája van tehát a természetes gazdasági és a legerélyesebb pénzügyi politikának a

Ismael Szafid, a szent.

Irta: Gróf Königsseg FidéL.
(Folytatás és vége).

Étkezés után utja a temető főmájához vezetett. Harrár városának különlegessége a temetője. A város falán kívül mindjárt a szeméttelrakodóhely töszomszédságában egy lassu emelkedésű hegy oldal lonkáján terül el. Alacsony kőfallal van körülvéve s rögtön elárulja, hogy a város lakossága szegény, mert kevés benne a fargottkő síremlék. És ha van is, az is nagyon egyhangú. A férfi turbánját egy cölöp mutatja, amelynek felső része turbánná van kifáragva, míg a nőknek sírját — kik Mohamedet nem érdeklik — csak egy cölöp jelzi. Őskeleti szokás szerint itt is rengeteg a kutya. Ezek a köztisztasági hivatal alkalmazottai és egyenesen Mohamed védnöksége alatt állanak. — Az abessynek uralma elején, egy tudatlan fitaorári, — akinek Allah bocsássa meg bűnét — miután a kutya éjjeli koncertje zavarta a lakosokat, küntrikálta őket a vá-

rosból. Meg is boszulta magát Mohamed, mert az egész város illatos lett a sok hulladéktól és azonnal felütötte fejét a keleii pestis. Mit ért ehhez egy gyaur? Ha Allah így rendelte, így van jól. Ész nélkül edesgették vissza a kutyákat a városba és ezek kötelességtudóan újra felvették a munkát. Ejjel a város szűk sikátorain csaholva-szükölve rohant végig a kutyafalka az utcára kiszórt maradékokat felszedve, míg nappal a legnagyobb előszeretettel a temetőben tartózkodtak az ebek. Hogy miért? mindjárt elmondom. Amint előbb említettem, a temető szép lankás hegyoldalán terült el. Temetőnek nem volt valami nagyon alkalmas, mert míg az aijban más fél méteres földréteg borította a sziklát, amelyben becsületes nyugóhelyet talált a halott, bizony a felső részen alig egy singnyire már kőbe ütközött az ásó. Ezért azután a felső részen a szegény szomalik és danakilok tettek örök nyugalomra, akik haránt fekvé mennek Mohamed elé; míg az igazhívó törököknek a lanka alja

juított, tekintettel arra, hogy ők meg ülő helyzetben látják meg Allahot. Ezt a rendet a szomalik egészen elfogadhatónak találták, mert hát a halottnak úgy is mindegy, hogy hol fekszik, meg így könnyebb is a munka. Ha ők ástak sirt a felső részen, úgy a temető legtávolabbi szegletében husz-harminc kutya gyűlt össze, és onnét farkcsóválva nézték a munkát. A fiatalabbak elunták a várakozást és viháncolni kezdtek, csak egyet mordult a borjunagyású vezérkomondor és mindjárt rend lett. Hanem a szemüket nem vették le a sírásókról, mert ők már tudták, hogy mi fog itt történni. Naplementkor aztán megkezdődött a szomali temetés. A rokonok gyors futásba hozták az ágyon fekvő halottat fehér lepelbe burkolva. E lepel életében mint turbánt viselte; a gyors futás pedig azért szükséges, hogy a megholtak lelkére mindenütt leskelődő rossz szellemek ne téríthessék azt le a paradicsomba vezető útról. A gyászolók a sírgödör szélén eléneklik a halottak szuráját, vissz-

szabadva a megboldogultat az anya földnek és a rendelkezésre álló földből vagy két arasznyi halmot emelnek föléje. Midőn eltávozott a beszentelést végző imám, leszúrták a feje mellé a turbét, néhány tüskés ágat fektettek a sírra, hogy távol tartsák a halottevő dzsip-et (hiéna). A gyászoló gyülekezet megtette kötelességét és megnyugodt lélekkel ment kiki háza. Ezt a pillanatot várták a kutyák. Alig hogy a temető kapuja az utolsó gyászolót eltakarta, a vezérkomondor fogait csattogtatva öles ugrásokkal vezette az egész ordító kutyafalkát az új sírhalomra. A galyakat szétdobálták, a kis halmot még puha földjét körmeikkel egy pillanat alatt minden irányban széjjel szórták, amíg a földből előtűnt a most eltemetett, fehér lepelbe burkolt holttest. Husz csattogó fogsor mélyedt a husba és mindenik szakított belőle egy darabot. Akinek egy lábszár, egy kar jutott, azt szájában magasan tartva, üvöltve rohan a temető egy távolfekvő zugába, hogy azt háborítatlanul elfogyaszthassa —

külkereskedelmi mérleg hatékony megjavításának. Erélyes eszközökkel, minden luxuscikk komoly, nem csak papiroson meglevő behozatalának megtiltásával csökkenteni az importot és fokozni az exportot. Ezenkívül a hazai ipar fejlesztése érdekében rá kell térni a legkomolyabb védvamos rendszerre. Emellett az ipar fejlődését minden kedvezéssel elő kell mozdítani és az intenzív export-politika és előnyös gazdasági szerződések által a román termékeknek jó piacokat kell biztosítani.

A legkritikusabb időket éljük.

Súlyos vád a magyar bírák ellen.

(Egy volt törvényszéki elnök megleckézett Rupert Rezsőt.)

Budapest. A nemzetgyűlés keddi esti ülésén Rupert Dezső elpanaszolta, hogy a kormány nagyon sokat költ a diplomáciára, amikor a külső politikának nincsenek eredményei. Belső politikájának sincsenek eredményei, mert Bethlen tovább ment Mussolininél. (Nagy zaj jobbról). Hosszadalmasan mentegette az októberi fordalmat és polemizált azokkal az egységes párti képviselőkkel, akik azért támadták őt, mert az interparlamentáris konferencián Bécsben érintkezett Garamival és Lovászival. Ezután a rendtörvényről beszélt, amelyben szerinte az önkényuralmat akarják kadififikálni. (Zaj, ellentmondások jobbról). Az adórendszert reformálni kell és megalkotandó a közigazgatási reform. A bíróságokról szólva jogosnak mondja a bírói ítéletek kritikáját, mert a kurzus ellen vétket súlyos büntetésekkel sújtották.

Az elnök tiltakozik, hogy Ru-

Bizalmunkat nem kell elvesztenünk a jövőt illetően, de ha az illetékes tényezők idejekorán nem javítják meg az ország pénzügyi helyzetét, a csaldás nagy lesz. Csehszlovákia kibírhatja, ha valutája esetleg leszáll 19-ről 10-12-re, sőt még az ipara ezzel nyerhet is, de a 3.05-ös kurzusa leunak — sajnos — nincs mit esnie. Ha még tovább esik, komolyan fenyeget az inflációba, s ha egyszer megindul a bankpánás, akkor a gazdasági lejton nem lehet megállni.

Dr. Weil Károly.

pert a bíróságok pártatlanságát kétségbe vonja. (Nagy zaj jobbról).

Rupert Rezsőnek nem kell olyan politika, amely az országot megszállva tartja. (Jobbról éljenzik Bethlent.) Fölfelé okos alkalmzkodás, lefelé vaskéz. Ebből nem kér. (Nagy zaj). A jóvátételről megemlékezve, helyesli kormány ama védekezését, hogy az ország nem fizet, mert nem tud fizetni. A Habsburg-ház iránti szimpátia a rossz kormányzásnak köszönhető. (Ellentmondások jobbról, nagy zaj az ellenzéken.) Az indenmitást nem fogadja el. Az elnök ezután bejelentette, hogy a pénzügyminiszter értesítette a nemzetgyűlést, hogy az állami jegy kibocsátó intézet igazgatója és elnöke báró Korány Frigyes lesz.

Budapest. Az országos ügyvédi kamarai értekezlet kimondotta, hogy a törvényhozás két kamarás rendszerének elvi alapján áll. Kivánatosnak tartja, hogy az or-

szággyűlés képviselőháza kapcsolatban az ország alkotmányának rendezésére vonatkozó törvényjavaslatokkal együtt a felsőházzal mielőbb kiegészítessék.

Budapest. A nemzetgyűlés mai ülésén Pesthy Pál, a székszárdi törvényszék volt elnöke Rupert támadásával szemben védelmébe vette a magyar bírói kart. Rupert arra alapítja vádját, hogy bizonyos esetekben az ügyészség nem veszi át a vád képviselőségét vagy a bünpör során elejt a vádat. Lehetne elfogultságról beszélni, ha az ügyészségnek ez a ténye befolyásná a bünpört vagy megszüntetné azt. A büntető törvénykönyv szerint azonban ilyenkor a sértett átveheti a pótmagánvádló szerepét. Arra a kifogásra, hogy a bíróság eljárásában nincs egyöntetűség, azt válaszolja, hogy azonos ügyek lehetnek, de azonos jogeset nincs. A bíróság minden egyes esetben behatol az ügy egész pszichológiájába és aszerint ítélkezik. Nem tartja helyesnek, hogy Rupert jó és rossz bírákat különböztet meg, aminthogy az is helytelen, hogy kétségbevonja a bírói függetlenség létezését. Az állam a repatriált bírák közül azokat, akiknek munkásságára szükség van, már elhelyezte. Ezek éppen oly függetlenek, mint a többiek. Elhiszi, hogy ügyvédi szempontból jó hatással van, ha az ügyvéd, mint Rupert, ügyeit egész a nemzetgyűlésig felviszi, de mit szóljanak az ügyvédek, akik nem képviselők? Kéri a nemzetgyűlést, hogy azokat az intézményeket, amelyek a nemzet erkölcsi birtokállományához tartoznak, ne bántásák. A bíróság a nemzet élő lelkiismerete. Ha ezt megtámadják, megindog és megkezdődik a zuhanás lefelé az

örvénybe. (Helyeslés a Ház minden oldalán).

Bodó János helyteleníti, hogy a nemzetgyűlés személyes harcokkal elfecsérli az időt.

Budapest hanyatlott.

(Leleplezés a magyar szociális tákról).

Budapest. A nemzetgyűlés mai ülésén Dréher Imre egységspárti képviselő az indenmitás vitája során tartott esti beszédében azt hangoztatta, hogy Magyarországtól nem lehet jóvátételt követelni, ami az összeállított számadatokból is kiderült. Azt mondják — mondotta Dréher, — hogy a centrumnak megmaradt az ország fővárosa, amely a régi integráns országban is a nemzeti vagyonnak egy jelentékeny részét képviselte és az állami jövedelemnek is nagy hányadát szolgáltatta. Tudjuk, hogy Budapest mekkorát hanyatlott, mihelyt megszünt a huszmillió ország székesfővárosa lenni és ha ma felbecsüljük nemzeti vagyont az azt, amit Budapest képvisel, akkor aligha kapjuk meg egyharmadát békebeli értékének. A megmaradt terület: tizenhat megye. Ez békében 16 milliárd nemzeti vagyont képviselt. Ma alig képviseli ennek a százszorosát, holott legalább ennek az ötszázszorosát kellene képviselnie ma, ha megvolna a régi értéke. Nagy visszaesést mutat a külkereskedelmi mérlegünk is. A passzívánk közeljárt a harminc milliárdhoz. Beszéde végén Dréher kijelentette, hogy az indenmitást megszavazza.

Szedes Ferenc szociáldemokrata határozati javaslatot nyújtott be a rokkantügy sürgős revíziójáról. A mezőgazdasági szociálpolitikával kapcsolatban statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a szaporodás lefelémenő tendenciát mutat, éppen az alföldi földművesvárosokban. Ennek főokai a fertőző betegségek és a rossz táplálkozás. Ezután a gyülekezési és egyesülési jog kezelése miatt emelt panaszt. Hangsúlyozta, hogyha a rendtörvény javaslatából törvény is lesz, akkor sem lesz az örökéletű. Karaffiáth Jenő egységspárti az egyetemi ifjuság helyzetével foglalkozott és elismerését fejezte ki Klebelsberg Kunó közoktatásiügyi miniszternek azért amit értük tett. Határozati javaslatot terjesztett be a tüdővész elleni intézkedésekről. A jóvátételről két hírt kapott. Az egyik az angol, a másik az olasz álláspont-ról szól. Az olaszokat szeretjük ünnepelni — mondotta Karaffiáth, — diszkardot nyújtunk át nekik, de ezzel szemben nem látjuk irántunk való jóindulatukat. Az egyik hír szerint az olaszok 500 millió aranykorona kárpótlást követelnek, a másik szerint az angolok husz millió fontot. Szeretné, ha egyik híre sem közelítené meg a valóságot.

— Reális költségvetéssel bizonyítsuk be, hogy koldusok vagyunk — mondotta — tehát nem fizethetünk!

Ezután felolvasta gróf Károlyi Mihálynak a bécsi emigránsokhoz intézett sürgönyét. Hangsúlyozza

üldözve egész sereg csaholótól, a ki nem verekedett ki semmit. S ha napok múlva a hozzátartozók közül egyik-másik a feldult sirt üresen találja, megnyugtatta az a gondolat, hogy: mi-mi itt járt a dzsip az éjjel és kiásta a nagybátyámat.

Ennek a temetőnek az imámjához ment Ismael Szafid, bejelenteni, hogy hitvese, a Szekerpára meghalt. Az imám éppen ebédjét végezve letörülte a rizskása-szemeket szakálláról. Megnézte a nagy könyvet, ahol van üres hely és hogy Ismael Szafidnak — akit nagybecsült — különös örömet szerezzen, Szekerpárának örök nyugvó helyül az atyja, Benár Szafid türbéje mellett a temető aljában jelölt ki helyet. Ismael Szafid fejbőlintással vette ezt tudomásul, intett az ott őgyelgő két hamálnak és elindult velük a sirt helyét megmutatni. Rövid keresés után megtalálta az atyja türbéjét és kijelölte közvetlen mellette az ásandó új sirt helyét. Szorgalomra serkentette a hamálokat, maga pedig hazament a csarzsia-ba dolgozni. A hamálok sőhajtva pillan-

tottak a forrón tüző nap felé és elkezdtek ásni a kijelölt helyen. Benár Szafid már régen meghalt. Ramazankor lesz éppen tizedik éve, hogy a paradicsomban enyvel a hurikkal.

A szorgalmas hamálok valahogy véletlenségből nagyon közel ástak Ismael Benár nyugvóhelyéhez; elég az hozzá, hogy először egy tenyérnyi széles földréteg hullt le, majd a tetemet védő deszka-burkolat. Egy üreg támadt, a melyben megpillantották a tíz évvel ezelőtt eltemetett csontvázát. Ezen nem volt semmi különös, de annál inkább az előtte levő cserép tányéron. Az az, hogy az volt a különös, ami nem volt rajta. Ha egy régi sirt bontanak fel, úgy a esad megszilárdult halmazállapotban borítja a tányér fenekét; és éppen az a csodálatos, hogy az tisztára ki van nyalva. A hamálok először megtárgyalták az esetet, majd megmutatták a csodálatos tányért az imámnak. Ez meg nézi a mirakulumot és ahogy potroha engedi, úgy fut az öreg mufi-hoz, akinek már Allah cso-

datételéről magyarul. Megalakítottak egy ad hoc bizottságot és a sirtál hivatalosan konstatálták a csodát: mert Allah csodatévő hatalma kell ahoz, hogy az eltemetett halott de factó megegye a csadot. A kihozott zöld szentzászlóról észre vette a nép, hogy valami rendkívüli történt és összefutott. Nagy istentisztelet volt a sirtnál. Szentté nyilvánították Benár Szafid-ot és minden leszármazottját, mert általa tett csodát Allah. Midőn a küldöttség felkereste Ismael Szafid-ot s közölte vele szentté avatását, először kissé csodálkozott, majd vállat vont. Letette a munkáját és Allah bölcsességében megnyugodva engedte fejére csavarni a zöld turbánt, melynek viselése által olyanná vált, mintha Mekkában a szent Kába-követ csókolta volna.

Ki tudja, mi mitől jó? mormogá magában Ismael Szafid és áldotta kedves papját, Benár Szafid-ot, akinek igen erős idegrendszeréről tesz az tanúságot, hogy mint tetszalott a sirtban is jó étvágy-al evett.

hogy Károlyt Kommunista volt. A szocialisták felé fordulva ezt mondta:

— Önök nem azért kommunisták, mert nem szeretnének ott lenni, ahol azok! Önök elnököltek ott, ahol Farkas István és Jászai Samu beszédeket mondtak.

Ezután statisztikát olvasott fel, hogy az orosz szovjet egy millió négyszázezer embert pusztított el.

Akik nem tudnak hazajönni.

(Sziberiaiban felejtett erdélyi hadifoglyok. — Letagadták őket az oroszok. — Késik a kormány beavatkozása.)

Sziberia havas mezői hosszú éveken keresztül tartották fogva a hazavágyó magyar hadifoglyok ezreit. Nemcsak magyar hadifoglyok senyvedtek ott tovább a békekötés ellenére, hanem olyanok is, akik a trianoni békeszerződés következtében román, csehszlovák és jugoszláv állampolgárokká lettek. A szovjetkormány ezek visszatérését is meggátolta csak úgy, mint a magyarokét.

A visszatartott erdélyi tisztokat és több hadifoglyokat eddig a magyar kormány csereakciója juttatta vissza. Ismeretes, hogy a magyar kormány Rigában külön hadifogoly-kicserélő állomást létesített. Jungert Miklós dr. miniszteri tanácsost bírta meg azzal, hogy az Oroszországban levő hadifoglyokat felkutassa és a csereakciót lebonyolítsa. Jungert körülbelül tíz százezrenyit vezetett haza, közülük sok erdélyi foglyot is. Néhány hónap előtt azután az akciót beszüntették. Jungert kijelentette, hogy most már csak olyan hadifoglyok maradtak Oroszországban, akik nem is akarják hazatérni.

Fájó szívvel vette tudomástul ezt a hírt száz meg száz erdélyi anya meg hitves, akiknek utolsó reményük is szétfoszlott arra, hogy valaha visszatérüljön még férjük, vagy fiuk, akiket évek óta szorongva várnak haza.

Most azonban váratlan fordulat történt az ügyben. Róbert Oszkár budapesti újságíró a Jungert-akció folyamán cseretisztként került Oroszországba. Róbert azonban egyáltalán nem volt kommunista és három hónapi moszkvai tartózkodás után egy kedvező alkalmat felhasználva, Bécsbe szökött. Ott beszámolt az orosz állapotokról és kijelentette, hogy számos hadifogly van még most is a régi Magyarország területéről, akik a szovjet erők által tartatva. Az orosz kormány Sziberiaiban mintegy ötszáz tiszteket tartott vissza. Ezeket ottan elzárva tartja, hogy később majd zsarolni próbáljon a magyar kormány. Ezeket a horribilisan elzárva tartottakat azonban még szabadon engedték, de akiket az orosz kormány nem enged.

Október 10-én tehát akkor, amikor a kicserélő-bizottság már

— Ebből nem az következik, hogy önök felemelt fővel járhasanak és tüntessenek Lovász és Garami mellett. (Nagy zaj a szocialisták oldalán, nagy taps a kormánypárton.)

A szocialisták felől kiáltások: — Csak azért is éljen Lovász és Garami!

Karaffiáth végezetül kijelentette, hogy az indemnitást elfogadja.

feleszlott arra való hivatkozással, hogy Oroszországban nincs több magyar fogoly, egy pécsi gyáros fia, Hammerl László hadnagy levelet írt Moszkvából, amelyben közölte, hogy rajta kívül 128 magyar, felvidéki és erdélyi katonából álló transzportot, köztük 8 tiszteket tartottak az oroszok Moszkvában vissza. Most tehát már nem lehet kételkedni abban, hogy

Varsóban teljes a rend és nyugalom.

(Az ostromállapot hatása. — Ravatalon a meggyilkolt elnök.)

Varsó. A Sikorski-kormány működését erélyes rendszabályokkal kezdte meg. Tegnap délután letartóztatták Moderski ezredest és Marinovic századost, Haller tábornok két szárnyegredét és Solub vezérkari ezredest. A krakói és przemisli hadtestparancsnokokat elmozdították. Több tiszte ellen megindult a vizsgálat.

Varsó. A meggyilkolt Narutowicz elnök temetési gyászünnepélye tegnap folyt le. A koporsót a bebalzsamozott folttesttel a Belvedere lovagterméből a várba szállították. A gyászmenet élén katonai csapat haladt, a koporsó mögött a hozzátartozók, a kormánytagjai, a nemzetgyűlés és szenátus tagjai, a diplomaták, tábornokok és hatóságok vonultak. A koporsót fáklyavivők között a kormány és a vezérkar tagjai felváltva vitték. A várban a koporsó három napig közszemlén lesz, azután átadják a családnak. A nemzetgyűlés zászló nemzetiségű pártja elhatározta, hogy tekintettel a nemzeti irányu mozgalomra, nem vesz részt az elnökválasztáson.

Varsó. A kormány, úgy látszik, már ura a helyzetnek. Néhány főbb tisztvisező megrendszabályozása és az ostromállapot kihárítása megtette a hatást és lényegesen hozzájárult a helyzet tisztázásához. Általában a teljes nyugalom ma már majdnem helyreállott. A politikai érdeklődés előterében most már az elnökjelölés kérdése áll. A jelölt személyéről a parlamenti pártok véleménye nagyon megoszlik. A baloldali pártok már holnap megnevezik jelöltjüket. Rataj szejm-marsallhoz szakadatlanul érkeznek a részvétlírások. Táviratot küldött többek között a Szentatya is.

Varsó. A vizsgálat megállapí-

az oroszok hazudtak, amikor kijelentették, hogy Oroszországban nincsen több magyar származásu hadifogoly.

A helyzet tehát az, hogy Oroszországban még mindig várja egy csomó szerencsétlen erdélyi hadifogoly azt az időt, amikor a megváltás órája üt számára. A jelenlegi kiáltások mellett azonban teljesen hiába várja, mert senki sem törődik vele. A magyar kormány csere-akciót lezárta, a román kormány pedig mit sem tesz annak érdekében, hogy hazaszigitse az erdélyi hadifoglyokat, a kik most már román állampolgárok. A román kormány többé nem tekintheti mostohagyermeknek a szerencsétlen hadifoglyokat. Ha meg tudja tenni azt, hogy a szovjetkormányval hetenkint diplomáciai tárgyalásokat folytat leszerelési és egyéb kérdésekben, módot kell találnia ennek az égető kérdésnek elintézésére is.

totta, hogy Narutowicz megváltása alkalmával sok fenyegető levelet kapott. Számos képviselőnek küldtek halálos ítéletet. A rendőrség erélyesen nyomoz, mert azt hiszi, hogy messzeágazó szervezet akciójáról van szó. Megállapítható, hogy a merényletért tulajdonképpen a nemzeti demokratákat teszik felelőssé. A bizalom Pilsudski volt elnök személyében összpontosul.

Varsó. A baloldali pártok meggyeztek abban, hogy az elnökválasztásnál Pilsudski marsallt jelölik, aki a legerélyesebben szembe tud szállni a nacionalisták féltelenségével.

Varsó. A köztársasági elnök meggyilkolása ügyében megindított nyomozások a napokban szenzációs eredményre vezettek. A rendőrség erélyes nyomozása felderítette, hogy tervszerűen kidolgozott politikai merénylet történt, amelynek szálai a közelmúltba nyúlnak vissza. A nyomozások során a merénylet tervezők helyiségében megtalálták az elnök halálos ítéletét is. A merényletben megindult nyomozások szálai csakhamar a néppárt hivatalos helyiségébe vezettek a rendőrséget, amelynek aktái között megtalálták ezt a két hivatalos jellegű eredeti írást is. Az egyik levél így szól:

— Igen tisztelt Miniszter Ur! Minthogy Önt a baloldal és a nemzeti kisebbség segítségével választották meg a lengyel köztársaság elnökévé, Ön nem tudhat egy életképes kormányt alakítani, ezért velem tudomásul, hogy politikai gyilkosság veszélye fenyegeti. Aláírás: egy lengyel fascista.

A másik levél már sokkal rövidebb és így hangzik:

— Miniszter Ur! Önt halálos büntetés fogja érni, ha meg nem válik azonnal állásától.

Az ügyben számos letartóztatás történt.

Szegények karácsonya.

(Ünnepély a színházban. Színielőadás Lippán. Pásztorjátékok Borossebesen.)

Ünnepi hangulat fogja betölteni az e hó 21-én délután tartandó színházi előadást. Tudatában lesz minden résztvevő, hogy ez az ünnepély, a szegény iskolás gyermekek karácsonyi ünnepe, amelynek célja: a befolyandó jövedelemből a mezitlábos, ruhátlan iskolás gyermekeket egy-egy ruhadarabbal juttatni. Belépődíj nincs, a Pálur István ref. hitoktató által szellemesen és tréfásan megírt könyvecskéje felmutatása ellenében bárki megjelenhetik a műsorban gazdag előadáson. A könyvecskéket Pálur István szerdán délután 1—2 óráig saját lakásán (Földes-palota I. emelet) árusítja. Csütörtökön délután, az előadás napján pedig 3 órától a színházi pénztárnál vehetők át. A rendezőség fáradhatatlanul szorgoskodik, hogy a műsor elsőrendű legyen. Tekintettel a jótékony célra: Z. Várady Margit operaénekesnő, Gellert Pál karnagy, Barics Gyula, Jakabffy Zsuzsó voltak, kik szerepet vállaltak. A teljes műsor a színházi pénztárnál lesz kapható.

A lipovai (lippai) Mária kongregáció a zárda nagytermében folyó hó 17-én, vasárnap délután a szegény gyermekek javára karácsonyi színielőadást rendezett, melynek alkalmi műsora a következő volt:

1. G. Rossini: Semiramis Négy kézre előadták: Huszarak Irén és Wingeron Baba. 2. Geschwisterliebe. Deimachsmärchen in drei Aufzügen. Szereplők: Pommersheim K., Tillmann A., Raab V., Schlauch T., Ferch E., Kisz A. 3. Wiltberger: Pihenj szegényes jászolodon. Énekelték: Tamási M., Köböl E., Untern M., Maurer E., Kremer E., Bisztriczky K., Füllinger R. 4. „Karácsony est.” Szavalták: Baba I. és Szauer R. 5. „A gazdag és a szegény gyermek karácsonya.” Előadták: Hagyó Rózsika, Huszarak Irénke, Füllinger Rózsika, Lipfai Jankuci, Mudin Rizus, Baba Ilus, Szauer Róza, Csillag Márta, Cadányi M., Soós I., Scherer M., Kraszl I., Perutka M., Zabreszky G., Lagler K., Zsidék St., Eckert M., Gelcz E. A műsort a szegény gyermekek megajándékozása és a Mária kongregáció elnökének záróbeszéde követte, majd a zárda karának éneke fejezte be.

Karácsony mindkét napján karácsonyi pásztorjátékokat rendez a sebsi (borossebesi) magyar nyelvű róm. kath. elemi iskola tanulóival. Felvonásokokban színes világítás mellett aktuális élőképeket mutatnak be a tanulók. Az iskola növendékei már több ízben adtak elő többfelvonásos gyermekdarabokat. A gyermekek egyes játéka és a kifogástalan ki-

állítás eredményezte, hogy a Közönség a legnagyobb tetszéssel fogadta a gyermekelőadásokat s a Kaszinó termét zsúfolásig töltötte meg. A befolyó jövedelmet az iskola fenntartási költségeire fordítják. A betanítás fáradságos munkáját Siebig László, rom. kat. tanító végzi.

Hogy áll a leu?

December 20-án fizettek 100 leut:

Párisban 8.35 frankot.
Zürichben 3.05 frankot.
Budapestben 1450 koronát.
Newyorkban 60 centet.
Belgrádban 52.— dinárt.
Berlinben 3850 márkát.
Bécsben 38500 koronát.
Brüsszelben 8.90 frankot.
Londonban 1 font 780 lel.

A Dácia évi bére.

(A törvényszék ítéletével.)

Az aradi törvényszék polgári fellebbviteli tanácsa ma délelőtt tárgyalta a Neuman Testvérek cég fellebbezését a járásbírósa, ama határozata ellen, amellyel elutasította a cégnek a Dácia Kávéház bérének emelését. A Dácia-kávéház helyiségét 1914-ben bérelték ki Neumanékól 20.000 korona évi bérért és a szerződést 10 esztendőre kötötték meg. A szerződés még nem járt le, tehát az abban kikötött bér ötszörösét nem voltak hajlandók a kávéház tulajdonosok Fischer Artúr és fia megfizetni. Az ügy perre került és a járásbírósa el is utasította a Neuman Testvérek céget keresetével. Ma került az ügy a fellebbviteli tanács elé, amely az évi bér összegét 96.000 leiben állapította meg, betűdvá azt az investitortörlesztést Fischeréknek, amelyet azok teljesítettek és ezért nem pontosan az ötszörösre: százezerre, hanem négyezerrel kevesebben állapította meg.

Báró Korányi Londonban.

Tárgyalás a magyar jóvátételről.

London. Báró Korányi Frigyes volt magyar pénzügyminiszter, a ki a jóvátétel ügyében nemrégiben Párisban járt és most néhány napja ideérkezett, mértékadó személyiségekkel folytatott tárgyalásokat a magyar pénzügyi jóvátételi problémákról. A tárgyalások során alkalma volt az angol pénzügyi köröket Magyarország mostani gazdasági helyzetéről tájékoztatni. Remélhető, hogy sikerül Magyarországra iránt bizonyos érdeklődést kelteni és kilátás van a megkezdett tárgyalások folytatására is. Anglia közvéleményének érdeklődését jelenleg a világpolitikai aktuális problémák kötik le és így Magyarország ügye egyelőre háttérbe szorul. Az eddig folytatott tárgyalások megerősítették Korányinak azt az impresszióját, hogy a mértékadó angol körök a pénzügyi kérdéseket kizárólag gazdasági és nem politikai szempontból ítélik meg.

A kormány a numerus clausus ellen

(Nem engedik az előadásokra a zsidó diákokat. — Zárva maradnak az egyetemek.)

Cluj (Kolozsvár.) A keresztény egyetemi hallgatók szövetsége tegnap a menzán értekezletet tartott, amelyen a Bucarestből hazatért küldöttség beszámolt utjának eredményéről. Eszerint Anghelescu közoktatásügyi miniszter tudomására hozta a küldöttségnek, hogy az ifjuságnak a numerus claususra vonatkozó kívánságát a kormány teljesen elejti és figyelmeztette őket, hogy a kormány elhatározása az ifjuság bár mely magatartásával szemben szilárd, úgy, hogy elhatározását a hullá-affér tekintetében sem fogja megváltoztatni és nem teheti az ifjuság álláspontját magáévá, mivel ezáltal a tanzsabadságot súlyosan megsértene, amit a kormány létalapjának feladása nélkül nem tehet meg. Abban a kívánságban sem adhat a kormány az ifjuságnak kielégítő választ, hogy a zsidó egyetemi hallgatók csak zsidó hullát boncolhasson, mivel ez is megtörné az egyetemi oktatás egységét és zavartalan menetet. Az értekezlet tudomásul vette a küldöttség beszámolóját és elhatározta, hogy az ifjuság egyetemenként fog határozni a zsidó egyetemi polgártársakkal szemben tanúsítandó magatartása ügyében. Az értekezleten jelen volt három egyetemi tanár is, a kik magatartásukkal igyekeztek igazolni a kormány álláspontjának helyességét. Több felszólalás

után újból elhatározták, hogy ismételen három tagu küldöttséget menesztenek a közoktatásügyi miniszterhez és kémi fogják a numerus clausus behozataát. Elhatározták továbbá, hogy amíg ez a három tagu bizottság vissza nem érkezik a fővárosból, addig nem engedik meg, hogy a zsidó egyetemi hallgatók az előadásokat látogathassák. (Rador.)

Bucuresti. Jassyból jelentik az Advertisernek, hogy a zsidó diákkisasszonyokat az egyetemi ifjuság fenyegető magatartása arra kényszerítette, hogy elhagyják a Károly-utcai internátust. A leányegyetemi hallgatók száma, akik elhagyták az intézetet, mintegy negyven. (Rador.)

Bucuresti. Anghelescu közoktatásügyi miniszternél ismét egy diákküldöttség tisztelt és kérte az egyetem azonnali megnyitását. A miniszter kijelentette a küldöttségnek, hogy nem nyithatják meg az egyetemet mindaddig, amíg a tüntetések tartanak. Az orvosostanhallgatók is küldöttséget menesztenek ebben az ügyben az egyetemi fakultás vezetéséhez és kémi fogják ezen az uton a kormányt, hogy azonnal rendelje el az előadások és a gyakorlatok megkezdését, egyúttal követelik, hogy a zsidó hallgatók távolításának el az előadó termekből. (Rador.)

Négyszáz millió font kölcsön Németországnak.

(Az Egyesült Államok elhatározzák, hogy eszelekvőleg részt vesz az európai politikában.)

London. Newyorki híradás szerint az Egyesült Államok bankárai negyszázmillió font sterling kölcsön nyélbeütésén dolgoznak, amellyel segíteni akarnak Németországon. Washingtonban optimistábbabban fogják fel a helyzetet, mint bármikor 1918. óta. Amerika azt reméli, hogy sikerrel vállalhatja majd a közvetítő szerepét Franciaország és Németország között.

Berlin. Tegnap délutáni a birodalmi kormány a pártvezérekkel folytatott tanácskozások után minisztertanácsot tartott, hogy újra foglalkozzék majd a jóvátétel kérdésével. Ez alkalommal különösen azokról a kiegészítő javaslatokról volt szó, melyeket Németország a maga eredeti javaslatához fog tenni.

Páris. Az Echo Nationale jelenti, hogy az Amerikai Egyesült Államok Kormánya röviddel ez előtt a legbarátságosabb formában közölte a francia kormánnyal, hogy Amerika szívesen venné, ha a jóvátételi probléma és a vele kapcsolatos kérdések megoldásáról tárgyalások kezdődnének meg és az erre irányuló akciót hajlandó támogatni. A közlésben felvetette a Washingtonban tartandó nagy gazdasági konferencia tervét is. A francia lap azt hangoztatja, hogy az amerikai kormány közlésének egyáltalában nincs bivatatos jelle-

ge. Londoni és párisi hírek szerint Londonban a Páris és Washington között folyamatban levő eszmecsere nagy figyelemmel kísérik, mert érzik, hogy azoknak nagy kihatásuk lehet az általános gazdasági helyzetre. A tárgyalásoktól várják, hogy Franciaország mérsékelti fogja jóvátételi politikáját és ezzel kapcsolatban angol politikai körökben azt hangoztatják, hogy Anglia a Ruhr-vidék megszállásának kérdésében nem szándékozik megváltoztatni elutasító álláspontját. A Washingtonba egybehívandó nemzetközi gazdasági konferenciáról Baldwin államtitkár washingtoni látogatásakor fognak tárgyalni. Az államtitkárt különben György angol király ma másfél óras kihallgatáson fogadta.

London. A szövetséges miniszterelnökök Párisban megtartandó értekezletét akadályok fenyegetik. Mussolini kijelentette, hogy csak akkor megy Párisba, ha biztosítást kap, hogy elfogadják Londonban előterjesztett terveit, vagy társainak valamely hasonló tervét.

London. Washingtonban és Newyorkban azt hangoztatják, hogy addig Németországnak adandó semmiféle kölcsönről, még magánkölcsönről sem lehet szó, amíg a jóvátétel kérdését nem rendezték.

A magyar-osztrák határ.

(Mit kap vissza Magyarország?)

Sopron. A magyar-osztrák határmegállapító bizottság utolsó ülésén báró Villányi magyar delegátus beszámolt a bizottság más fél éves munkájáról. Kijelentette, hogy január tizedikén veszik át a Magyarország számára ítélt hét vasmegyei községet, amelyet már az osztrák csendőrség megszállott annak idején, továbbá a békeszerződés által Ausztriának ítélt négy község határból a bizottság által Magyarországhoz visszacsatolt 1400 katasztrális hold területet. Az Ausztráliához csatolt területeket ugyanekkor veszi át Ausztria. Ezzel a bizottság befejezte működésének legfontosabb részét és megállapította a térképen Magyarország és Ausztria között az új államhatárt. Végeredményben határmegállapítás címén beleszámítva a népszavazás eredményét is, Magyarország összesen 64.384 katasztrális holdat és 55.400 lakost kapott vissza.

Mozi.

* Az aranyasók titokzatos, sok-sok rejtelemmel, szenvedéssel és küzdelemmel teli élete az Apolló filmszenzációja a Kelet csillaga. Távol Amerika földjén, Klondyko aranytől dúsz, de nagyon sokszor vérrel öntözött mezőin játszódik le a meghörzongató tragédia, amelyet a kincs utáni vak vágyódás robbant ki s amelynek izgalmas jelenetei közepette elválaszthatatlan jóbarátok kerülnek egymással szembe s az igazságot köztük a keményen kezűdők ökölrel akarják diadalra vinni. A gyönyörűen megkonstruált filmdráma még csak csütörtökön látható az Apollóban.

* Mámorosan szép európai szemnek ismeretlen mesevilágba viszi a nézőt az Apolló pénteki bemutató előadása, amikor a Sztambul szűz, Priscilla Deanna a címszerepben, kerül színre. A szenzációs szerelmi történet, az Ezer egy éjszaka meséiből való, a háremek titokzatos világát tárja fel, azt a sok titokt könyvet, szenvedést, kint, amely a török kényúr sok szerencsétlen áldozatának örök osztályrészé. És ez a csodálatos világ megrázó drámai történet keretében bontakozik ki előttünk, nagyszerű tragédiában, amelynek középpontjában a maga kivételes művészetével, Priscilla Dean áll.

* Maupassant legnagyobb regényét jelentette meg az a pompás film, amely szerdán került bemutatóra az Urániában. És talán, mint a regény olvasásánál, itt is meghatározó érdeklődés kísérte a szegény megtépett lelkű asszony keserves vajadását, hogy életének egyetlen feltétlenül őrzött titka idegennek, avatatlannak bir tokába kerül s a közönséges alak, a tisztos polga zsarolásra akarja felhasználni a titkot, kegyetlenül gyöttri a szánandó asszonyt, aki végső kétségbeesésében a házába menekül. De a férj tetemre hívja a kegyetlen szívű gyilkost, aki midőn a hjas vádját fennen hangoztatja, a férj bosszuló kezétől halálnak hálálával bűnhődik. Ezt a megrázó erejű Maupassant-regényt csütörtökön is vetíti az Uránia.

HIREK,

Kivégzések Dublinban.

(Tovább tartanak az írországi zavargások.)

London. Dublinban ma hét embert kivégeztek. A kivégzettek ahhoz a társasághoz tartoztak, amelyek a multkorában egy vonat mesterséges kisiklását előidézték. A zavargások azonban tovább tartanak. A csőcselék felhasználva a zavaros helyzetet fosztogat és gyújtogat. Garry képviselő feleségére és két gyermekére a házukat rágyújtották. Mind a hárman csak súlyos égési sebek árán tudtak megmenekülni. A zavargók hidakat röpitenek a levegőbe és az utakat elzárják. A kormánycsapatok mindent elkövetnek, hogy a zavargásokat megszüntessék. Eddig is számos elfogatást eszközöltek. A kormánycsapatok a siker érdekében már maguk is bombákat használnak.

— Románia a párisi konferencián. Páris. A Matin jelentése szerint Románia is résztvesz a párisi konferencián, mivel itt az összes jóvátételi kérdések és a szövetségesek egymás közötti adósságainak ügyei is tárgyalás alá kerülnek.

— A tankerületi főigazgató Aradon. Ma Aradra érkezett Pteancu Sándor cluji (kolozsvári) tankerületi főigazgató, aki a délelőtti folyamán meglátogatta az aradi katolikus főgimnáziumot, érdeklődött a tanítás menete iránt és minden tekintetben megelégedésének adott kifejezést. A főigazgató előreláthatólag néhány napig tartózkodik Aradon és ez alatt az idő alatt meglátogatja az aradi középiskolákat.

— Megszakadtak a magyar-cseh tárgyalások. Budapest. A cseh-magyar gazdasági tárgyalásokat megszakították és a cseh megbízottak ma hazautaztak. A tárgyalások folytatását január harmadikára tervezik. A tárgyalások gyakorlati része már nem megy olyan simán és nyugodtan, mint a tárgyalások diplomáciai része. A csehek különben kész javaslatot nyújtottak be, amelyre még magyar részről nem nyújtottak be ellenjavaslatot.

— Báró Bolfrass meghalt. Bécs. Báró Bolfrass Artur vezérezredes, néhai I. Ferenc József szárnysegéde, ma Badenben 85 éves korában meghalt.

— Rassay feljenti a nyugta-hamisítót. Budapest. Rassay Károly kijelentette, hogy az ő nevére hamisított cseh nyugták miatt feljelentést tesz közokirathamisítás címén ismeretlen tettesek ellen.

— Fascisták és kommunisták harca. Torino. A fascisták és kommunisták között egy tüntetés során összeütközés keletkezett. Harc fejlődött ki közöttük, amelyben tizenegy ember meghalt. A fascisták néhány kommunistát elfogtak és ezek közül egyet azonnal agyonlőttek.

— Az első női orvos a debreceni egyetemen. Debrecen. Az itteni egyetemen most avatták fel az első nőt, Mertz Gyuláné Uj Gabriellát orvosdoktorrá.

Budapesti tanár egy aradi betegnél

(Operáció helyett szivattyuzás. - Karácsony Döme állapota javult.)

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában beszámolt azzal a súlyos szerencsétlenséggel, amelynek egy közkedveltségnek örveadó aradi kereskedő, Karácsony Döme lett áldozata. Karácsony Dömét egy megvadult sertés a térdén megharapta és a seb annyira elmérgesedett, hogy Budapestre kellett orvosprofesszort Aradra hívni, hogy tudásával segítségérv legyen a beteg ember aradi gyógykezelőinek. Dr. Manninger professzor tegnapelőtt este érkezett Aradra Budapestről. Azonnal a vármegyei kórházba ment és megvizsgálta a súlyosan sértült kereskedőt. Mindenek előtt megállapította, hogy dr. Schmidt János és dr. Pozsgay István orvosok a legnagyobb körültekintéssel és szakértelemmel kezelték Karácsony Dömét. A seb elmérgesedését az okozta, hogy a harapás a térdben az izületek közé történt és a váladék fejlődését nem lehetett megakadályozni. Dr. Manninger a kezelőorvosokkal konziliumot tartott és elsősorban arra terjedt ki a figyelme, hogy elejét vegye a sebészi beavatkozásnak, amelynek következményei esetleg

— Zita az anyjánál. Budapest. Ide érkezett jelentés szerint Zita exkirályné az anyjánál, a párizsi hercegnőnél tartózkodik a stahrenbergi tő mellett.

— Amnezia Olaszországban. Páris. A Petit Parisiennak jelentik Rómából: A hét végén közzéteszik a közkegyelemről szóló rendeletet, amely széleskörű és kiterjed mindazokra a bűntényekre, amelyeknek rugója nemzeti érdek volt.

— A pékek áremelést kérnek. Ma délután az aradi pékek küldöttsége felkereste Georgescu János vezérfelügyelőt, hogy a kenyér árának maximalását kérjék. A pékek azzal indokolják kérésüket, hogy eddig 3.60 leiert kapták a barnalisztet, az árfelemelés folytán ma 3.80 lei a beszerzési ára. A barna kenyér árát kilogrammonként 4 leiben kívánják megállapítani. A prefektus holnap dönt a pékek kérése felett.

— Teleki Pál felgyógyult. Gróf Teleki Pál volt magyar miniszterelnök régebbi idő óta betegeskedett. Most, mint Budapestről jelentik, gróf Teleki teljesen felgyógyult.

— Arad liszteiltatása. Ma délelőtti Georgescu János vezérfelügyelő megbeszélést folytatott az aradi malomtulajdonosokkal, Arad város liszteiltatásának kérdésében. A megbeszélések értelmében az aradi malmokban vámórlésre kerülő gabona vámjának felét maximális áron a városi közlelmezési hivatalnak adják át. Azok a nagymalmok, amelyek két típusu lisztet őrölnek, liszt alakjában adhatják át a közlelmezési hivatalnak és zsesedését.

— Franciaország békés szándékal. Páris. A kamarában a buvárhajók építése ügyében előterjesztett javaslatot, amely erre a célra 60 milliós hitelt kér, elutasították. A parlamenti körökben hangsúlyozzák, hogy a kamara állásfoglalásának óriási jelentősége van, mert Franciaország Amerikát feltétlenül meg akarja győzni békés szándékairól és be akarja bizonyítani, hogy nincsenek fegyverkezési céljai.

— „Olla“ gummi nyugodt lelkiismeretet és jó álmot teremt.

Karácsony Döme egész életére kihatnának. Az orvosok megbeszélésének eredménye az lett, hogy az operáció szükségességének megakadályozását határozták el. És pedig úgy, hogy az izületek közé fészkelődött fertőző váladékot szivattyuzással távolítják el. Ezt a műtétet komplikálttá teszi a térdizületek felső, alsó láb szár és a térdkalács egymáshoz tapadása. Ezt a nehézséget úgy küzdötték le az orvosok, hogy a felső és alsó lábszárt mesterségesen, széjjelhuzással eltávolították egymástól és az így támadt néhány milliméteres távolság hozzá férhetővé tette a fertőzés által teremt váladékot. Az első műtétet meglepő sikerrel tegnap este hajtották végre. A műtét után a beteg láza csökkent és közérzete javult. A váladék eltávolítását addig kell megismételni, amíg teljes lesz a dezinficiálás és a váladék fejlődése teljesen megszűnik. A kezelőorvosok remélik, hogy az operációt ezzel a kezeléssel sikerül megakadályozni. Manninger professzor tegnap este elutazott Aradról.

— Kevesebbet beszélni. A magyar egységes-pártban hangzott el ez a jelszó. Megállapodtak abban, hogy a kormányparti képviselők ezután nem szólnak fel az indennitás vitájában, hogy így az ex-lexet elkerüljék. Statisztikát is olvastak fel arról, hogy régebben a jeles politikusok mily keveset beszéltek a parlamentben. Maga gróf Bethlen István miniszterelnök 17 év alatt alig tizszer szólalt fel. Tehát kevesebbet beszélni!

— Sarah Bernhard súlyos balesete. Páris. Sarah Bernhard, a világhírű színművésznő, ma egy főpróbán súlyos tagrázkódást szenvedett. A főpróbát azonnal félbeszakították. Egyes lapok szerint a művésznő felgyógyulására nincs remény, míg a Petit Parisien azt írja, hogy egy hét múlva már játszhatik.

— A magyar külügyminiszter sajtópöre. Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Gróf Bánffy Miklós külügyminiszter a Magyarság című lap ellen sajtópört indított azért a cikkért, amelyben a Poincarénél tett állítólagos látogatásáról számolt be. De különösen azért, mert a hivatalos cáfolat ellenére újabb cikket közölt erről az állítólagos látogatásról. Gróf Bánffy a külügyminisztérium összes tisztviselőit felmentette a titoktartás alól, amennyiben rájuk mint tanukra hivatkozás történik.

— A legnagyobb repülőgép. Páris. A Matin szerint az angliai Southamptonban egy óriási repülőgéppel kísérleteznek, amely a világ legnagyobb benzinmotorjával van felszerelve, egyezer lóerős motorral. Ha a gép beválik, akkor 25 utast vihet magával 220 kilométeres óránkénti sebességgel.

— Ostromállapot Bulgáriában. Szófia. A Daskaloff belügyminiszter ellen elkövetett merénylet miatt ki akarják hirdetni az ostromállapotot. Megállapították, hogy komitácibombákkal kísérelték meg a miniszter ellen a merényletet, ami azonban nem sikerült, mert a bomba későn robbant fel.

— Uj szenátor. Bucuresti. Az alba iuliani (gyulafehérvári) szenátorválasztásnál Daianu cluji esperes-lelkész választották meg. (Rador.)

— Goga-vers egy Petőfi-ünnepen. Nemcsak a nagyobb erdélyi városokban, hanem a kisebb községekben is megünneplik a Petőfi-centenáriumot. A napokban Sebesul-Sasesc (Szászsebes) magyar iskolasága, impozáns Petőfi-estélyt rendezett. Az estély az Arany Oroszlán-szálló nagytermében zajlott le, ahol nagyszámban jelent meg a község intelligenciája. A szereplők Petőfi-verseket szavaltak, megzenésített Petőfi-dalokat zongoráztak nagy sikerrel. Különösen nagy hatása volt Goga Octaviának erre az alkalomra írt költeményének, amelyet magyar fordításban szavaltak a megjelentek élénk tetszése mellett. A szászsebesi Petőfi-ünnepségnek még az ad külön érdekességet, hogy a nagy poéta segesvári utazása alkalmával néhány napot a községben töltött.

— Felkérjük azon t. vidéki előfizetőinket, akik lapelőfizetést hárallékukat még nem egyenlítették ki, avagy előfizetésük lejárt és azt nem újították meg, sziveskedjenek az összeget haladéktalanul az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatala címére beküldeni, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk lapunk küldését megszüntetni és követelésünket — mely tetemes költséggel jár — per útján behajtani.

— Bolgár rablók egy román faluban. Constanza. Egy bolgár komitácsi-banda megtámadta Giorgiu falut, ahol rabolni kezdett. A csendőrség csak hosszas tüzelés után tudta visszaverni a fegyveres komitácikat. (Rador.)

— Halálozások. Özv. Austerweil Zsigmondné szül. Lengyel Fanny ma éjjel életének 68-ik évében hosszas szenvedés után csendesen elhunyt. Halálát fián, dr. Austerweil Géza vegyész mérnökön kívül az Austerweil, Lengyel, Berta és Glück családok gyászolják. Temetése ma, f. hó 21-én, csütörtökön d. u. fél 3 órakor lesz az aradi izr. temető háltos házból. (Minden külön értesítés helyett.)

Súlyos csapás érte Rosenfeld Miksát és nejét szül. Steinitzer Erzsit, kisleányuk, Emmike, 8 éves korában f. hó 20-án délelőtti elhunyt. Temetése f. hó 21-én, d. e. 11 órakor lesz Str. Closca (Szent László-utca) 7. sz. házból. (Minden külön értesítés helyett.)

Szimányi Flóra hosszú szenvedés után ma délután meghalt. A temetés péntek délelőtti 11 órakor lesz a Str. Corsistoriului (Batthyány-utca) 10. számú házból.

Sztojku Vince aradi csizmadia-mester tegnap este 71 éves korában meghalt. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja. A temetés holnap, csütörtök délután 2 órakor lesz a Str. Secerei (Sarló-utca) 5-7. számú házból.

— Fésük legolcsóbb beszerzési forrása özv. Müllerné fésű-üzletében színház hátsó bejáratával szemben.

— Tulzsfolt vasuti vonalak. Bucuresti. A Brasov—Ploiesti vonalon a teherforgalom három napra szünetel a vonalak zsúfoltsága miatt. (Rador.)

— Zita anyja bepörölte mostohaafiát. Bécs. Zita excsászárné anyja bepörölte mostohaafiát Illés pármái herceget 20.000 aranyfrank évjáradékért, amit mint a családi vagyon kezelője tartoznék neki fizetni. A herceg azért vonakodik a fizetést teljesíteni és ezzel is védekezik, mert az anyacsászárné a családi ékszereket Svájcban eladta, holott ehhez nem lett volna joga. A bécsi bíróság ahol ma tartották az ügy első tárgyalását, a tárgyalást elnapolta.

— Értesitem t. vevőimet, hogy üzletemet szombaton délután 4 óráig zárva tartom és így bevásárlásait előbb eszközöljék. Az elmaradt bevásárlásokkal kérem becses vevőim szives türelmét, mivel üzletemet délután 4-től este 10 óráig nyitva tartom. Színházi Versenybazar.

— Poloska sok van, Lovas lakástisztító csak egy van Str. Oituz (Illés-u.) 30a.

— Borelemzéseket „Saleron Dujardin—Paris”-féle francia Maligand készüléken naponta eszközöl *Damitru N. Anastasia cég*, Arad, Bul. Regele Ferdinand 1-a. (Boros Béni-tér.)

— Karácsonyi ajándékok, játékarú bőrdísz, bőrdíszmű, női ridikül manicür, fésű, kazetták és gyermek-kocsik nagy választékban Hegedüs Gyula cégnél, Arad, Bul. Reg. Maria 16. (Andrássy-tér.)

— Az Aradi Orth. Izr. Jótékony Nőegylet ma, csütörtökön d. u. 3 órakor tartja gyermekfelruházási kiosztását az izr. iskola dísztermében, melyre összes tagjait, ugyszintén az érdeklődőket szívesen látja az elnökség.

— A Tüdőbeteggondozó intézet karácsonyjára. A Tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete a tüdőbeteggondozó intézetben (Str. Romul Veliciu, Lipót-u. 20.) kezelés alatt levő betegeknek karácsonyit állít. F. hó 24-én, vasárnap d. u. 3 órakor az intézet vezetősége kiosztja az összes betegek karácsonyi ajándékait. Ezután kérjük a nemesszivű embereket, szíveskedjenek adományukat az intézethez eljuttatni a jelzett időpontban való megjelenésükkel meleg érdeklődésüknek tanujelét adni.

— Megjelent az „Aradi Fáklya” szenzációsan érdekes tartalma, dupla terjedelmű, illusztrált karácsonyi száma, melynek ára most is csak 3 lei!

— Gordonkaművész a „Dácia”-ban. Rác Dénés előnyösen ismert gordonkaművész külföldi utjáról hazakerkezett és esténként a „Dácia” kávéházban játszik.

— Nagyfokú érdeklődés előzi meg az aradi Fehér Kereszt Gyermekvédő Egyesület december 31-iki Szilveszter-estélyét. A plakátok már láthatók Arad utcáin. Csupa szenzáció, csupa meglepetés lesz az est, a melyen megjelenik Arad város előkelő közönsége. Nem is kell Monte-Carlóba menni, mert itt is lesz roulette! A tombolánál minden második szám nyer. Ejjékor szilveszteri felvonulásban lesz része a közönségnek. Előre is megállapíthatjuk, hogy a mulatságok történetében páratlanul igérkezik a Szilveszter-estély. Finom enni és innivalókról a jótékony hölgyek és leányok gondoskodnak.

— Meghalt egy csaló bankár. Budapest. Vass Pál, egy szabadság-téri váltóüzlet tulajdonosa meghalt. Vass Pál duszragdag ember hírében állott, de most a halála után furcsa és meglepő dolgok derültek ki. Ügyfelei a váltóüzletben elhelyezett 80 millió korona értékűket keresték, de nem találták. Valószínű, hogy Vass Pál nem tett eleget ügyfelei megbízásának, az értékeket nem vásárolta meg, csak papíron szerepeltette a vásárlást. Százötven ember károsodott a manipuláció következtében.

BUDAPEST. A Vass-féle váltóüzlet tulajdonosának, Vass Pálnak a halála után kiderült, hogy a cég csalásokot és sikkasztásokat követett el. Eddig harminc feljelentés érkezett a váltóüzlet ellen, amelyek együttesen husz millió kárt tesznek ki. A rendőrség Gál Lajos főkönyvelőt, aki Vass üzelmeiről tudott, őrizetbe vette.

— Villanyos karácsonyfa égők, csillárok, vasalók, forralók legolcsóbban, karácsonyfa felszerelése Varga és Rosenfeld szerelőknél.

— Karácsonyi meglepetésül vegyen gyermekeinek a dec. 26-iki mesedélutánra jegyet. Kapható Scherhánfal.

— Betörték a nyári színházba. Az aradi nyári színház helyiségét ma feltörve találták. Az éjszaka folyamán betörők hatoltak be a színházba, a mikor azonban látták, hogy semmi-féle értékes dolog nincs, amit érdekes volna elvinni, üres kézzel távoztak. A rendőrség a betörők kézrekerítésére megtette az intézkedéseket.

Sikeres fogások.

(Elfogott tolvajok. — Amikor a heringoltvai szomjazik.)

[Az Asztra-gyár igazgatósága a napokban feljelentést tett az államrendőrségen, hogy több felszerelési tárgyat loptak el a vagongyárból. A rendőrség nyomozása ma eredménnyel járt. Sikertelt letartóztatni *Pintér Mihályt*, aki beismerte a lopásokat. Az elfogott tolvaj az ügyészség fogházába szállították.

A rendőrség ma letartóztatta *Marincz Jánost*, aki a Bul. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 15. számú házban betörést akart elkövetni. A betörő egy társával alkukcsal próbált betörni a ház padlására. A házbeliek észrevették őket. Egy rendőr segítségével *Marincz Jánost* letartóztatták, társának azonban sikerült elmenekülni.

Egy aradi főállatorvos tegnap előtt feljelentést tett a rendőrségen hogy aranyóráját, nagymeny nyiségű zsirt és ruhaneműt loptak el lakásából. A tolvaj érthetetlennek látszó módon követte el a lopást. Minden zárva volt és a loptott tárgyak eltűnése után is zárva maradtak a szekrények. A titokzatos lopás ügyében a rendőrség erélyes nyomozást indított. Ma délelőtt sikerült letartóztatni a tolvajt *Medve Anna* háztartási alkalmazott személyében, aki alkukcsal nyitotta fel a szekrényeket és a lopás elkövetése után visszazárta azokat. *Medve Anna* beismerte a lopást. A loptott tárgyak egy részét megtalálta a rendőrség.

Paulik János heringekre éhezett. Hogy étvágyát kielégítse, *Rizó János* Kereskedőtől egy őrizetlen pillanatban, három doboz heringet lopott. Ez volt a peche, mert ha csak ennyit lopott volna,

amennyi étvágyának kielégítésére szolgált volna, nem került volna horogra. *Paulik* az egyik doboz hering elfogyasztása után szomjazni kezdett. Mivel pénze nem volt, hogy bort vásároljon,

Lakásából kizárt ideges feleség.

(Érdekes pör a bíróságon.)

Mikor a bíró nemcsak a paragrafusokra, hanem a szívére is hallgat, akkor az ítélet is olyan, amely kiegyenlített, megnyugtató és áhítatot varázsol elő. Ilyen ítélet hangzott el a napokban az aradi bíróságon. A bíró egy kereset ügyében tárgyalt, amelyet egy aradi asszony adott be férje ellen hirtokba bocsájtás végett. Azt kérte az asszony, hogy a férjét kötelezze a bíróság arra, hogy a közösen bérelt és közös tulajdonukban levő háttörökkel felszerelt lakásába őt bocsássa be. Elmondja keresetében, hogy a múlt évben férje kívánságára négy gyermekével nyaralni ment vidéken lakó szüleihez, mert betegeskedett. A férje előbb a két idősebb, később a két ifjabb gyermeket haza szállította, ellenben a felesége hazatérését különböző kifogásokkal elhárította. Mikor aztán ő mégis csak megérkezett, hogy a gyermekei között lehessen, a férje nem engedte be a lakásába. Ezzel szemben a férj a feleség keresetét azzal a megokolással kéri elutasítani, hogy mostani lakásában a feleség nem is lakott, ott ő csupán orvos megfigyelés alatt volt mintegy harminc napig. Azzal is érvelt, hogy a felesége őtől csupán tartásdíjat követelhet, természetbeni lakást nem. A bíró ítéletével kötelezte a férjet, hogy végrehajtás terhe alatt 15 nap alatt közös otllakásra bebocsássa a feleséget a lakásba és elmerasztalta a férjet a perköltség megfizetésére.

A bíró ítéletének megokolása az, hogy a pörös feleket törvényes házassági kötelék fűzi egymáshoz, házassági bontópör közöttük folyamatban nincsen. A feleség semmi olyasmit nem követett el, ami ellen kifogást emelni lehetne. Hosszabb idő óta idegbeteg, ez azonban nem lehet ok arra, hogy gyermekeit elől elzárják. A törvényes házassági kötelékben levő feleségnek joga van ahhoz, hogy a férje lakásába visszatérjen, mert a kizárásra okot nem szolgáltatott. A házassági bontó pörre tartozik annak eldöntése, vajon elegendő ok-e az egyik félnek, önhibáján kívül bekövetkezett betegség arra, hogy a házassági kötelék felbontassék. Ennek a pörnek lehet a következménye a gyermekekhez való viszony rendezése is. Amíg azonban a házasság jogilag fennáll, addig a házasság minden konzekvenciáját le kell vonni. Ezekkel a konzekvenciákkal mérően ellentétben áll a férj álláspontja, mert az foglalkozik a lakás

elindult eladni a megmaradt két doboz heringet. Egy detektív észrevette a heringdobozokat cipelő *Paulikot* és letartóztatta. Ma már az ügyészség fogházába szomjazik.

kibérlésére és csupán a tartásdíjra hivatkozás nem helytálló érv. Itt csupán a házassági intézmény intenciója a mérvadó, tehát a feleség nemcsak a jog, hanem a természet rendje szerint is kívánhatja, hogy a lakásába, a gyermekeihez vissza jöhessen...

Irodalom, művészet

A jó fiu.

(Liptai Imre vigjátéka az aradi színházban.)

Vannak drámairók, vagy vigjátékírók, akiknek a tudományuk kifut, ha háromfelvonásos darabról van szó. Egy felvonást mestersen tudnak megírni. Ez az egyfelvonás tele van szinnel, cselekménnyel, jól megrajzolt figurákkal és mert mi, a közönség, poént is várunk, tehát poénnel is, ha kell. De megszünik a tudomány, lecsorbul minden írói készség abban a pillanatban, amikor hosszabb lélegzetű cselekményről van szó. az események kiszélesítéséről, kimélyítéséről, a figurák biztos és fölényes karakterképének tökéletes megrajzolásáról. Liptai Imre egyfelvonásos kabaré darabokban elsőrangú magyar író. „A jó fiu” című darabja is csak egyfelvonásos, halról és jobbról megragasztva még egy felvonással, amelyek nélkül a középső, második felvonás, kész írói mestermunka, tele ötlettel, hangulattal, szinnel és cselekménnyel, szemben az első és harmadik felvonással, amelyekből hiányzik minden vigjátéki lendület.

Az aradi színház vigjáték! együttese szerette volna a legjobbba adni, nemesen és igyekezettel próbálta felvettesíteni az író néha félszeg, gyakran csetlő-botló sőt hosszúra nyújtott jeleneteiben azt, amit az alkotóművészet pótolhat, ott, ahol az író pótolnivalót hagy. *Jávor* játszotta a címszerepet excellált a második felvonásban. (A jó fiut Pesten *Rainai Gábor* vitte sikerre) művészettel, ambíciózusan és jókedvűen alakított. *Sipos Zsigmond* egy mezővárosi figurát hozott a színpadra, már a megjelenésében is tisztá karaktert, éles szemmel megfigyelt típust, s valahogy elégtétellel érezzük, hogy ebben az alapjában véve nem lényeges szerepben annak láttuk, akinek megirtuk már többször: jó érzékű figurális színész, nem több és semmiel sem kevesebb. *Szántó Jenő* és *Darvas Ernő* jelentősebb szerepeket játszottak. az előbbi — mint mindig — lelkiismeretesen és mozgékonyan, az utóbbi fölényesen és elegánsan. A hölgyek közül *Kálmán Sári* vezetett, holott ez a szerep megint nem neki való. kifejezetten drámai akcentusu nő, aki csak sötét kontúrok közé illeszkedik, inkább a bánat, mint a derű ömlik el rajta. *Tökés Anni* a második felvonás nagy jelenetében újra bizonyosságot tett arról, hogy halad. A nő szerepe közl

tegnapi premiéren kétségtelenül Harmath Mária a palma, vidáman, decensen, fiatalos kedvvel játszott, lelke volt minden jelenetnek, amelyikbe beleröppent. *Nóvák Irén* — egy anyaszerepben — megint kiváló volt. *Liptai Darab* — a színészek igyekezete dacára is mérsékelt sikert hozott a tegnapi előadás. A közönség csak a második felvonás után melegedett fel a premiér termométereig. (f. t.)

A színház heti műsora. Csütörtök: Cseregyerekek. Huszár Károly feleléptével. A. bérlet. Pénteken: Cserebere. B. bérlet. Szombaton d. u. 3 és fél órákor: Obsitos. Győző Alfréd és Barics Gyula felléptével. 7 és fél órákor: Aranykakas. C. bérlet. 10 és fél órákor: Nagy kabaré. Vasárnap (dec. 24.) d. u. 3 és fél órákor: Hamupipóke. Előadás a jó gyermekek részére. Rendes helyárak. Vasárnap este: nincs előadás. Hétfőn (dec. 25.) 3 és fél órákor: Babavásár. Bérletszünet. 7 és fél órákor: Cserebere. Bérletszünet. 10 és fél órákor: Csókpirulák. Kedden (dec. 26.) d. u. 3 és fél órákor: Hamburgi menyasszony. 7 és fél órákor: Szerencsétánc. Bérletszünet. 10 és fél órákor: Csókpirulák.

Huszár Károly vendégfelléptével kerül színre csütörtökön este Farkas Imre legszebb daljátéka: a Cseregyerekek.

A humorban gazdag operettet, a Csereberét pénteken este ismétli meg az aradi színház. Premiér-szerep osztásban kerül színre a Vigszínháznak ez a sláger-darabja.

Győző és Barics felléptével szombat délután nagyszabású ifjúsági előadást rendez a városi színház. A magyar operettek legszebbje, az Obsitos kerül színre.

Az aranykakas az osztrák vigjátékirodalom egyik egyszerűen sikerült alkotása. Aradon a darab évekkel ezelőtt került színre s most a városi színház szombaton este 7 és fél órai kezdéssel eleveníti fel. Az Aranykakas reprize ma már bemutatószámba megy.

Nagy kabaré lesz szombaton éjszaka a városi színházban. A színház igazgatóságának sikerült megszerezni a budapesti kabaréirodalom legújabb termékeit s azok kerülnek színre a szombat éjszakai előadáson.

A jó gyermekek részére tart előadást vasárnap délután a városi színház. Hamupipóke c. mesejáték kerül színre. A mesejáték előadása iránt már most nagy az érdeklődés. A jegyek legnagyobb részét már előre lefoglalta a közönség.

Nagy karácsonyi képvásár Oláh Sándor és Társa könyvkereskedés emeleti termében. Hirneves magyar festőművészek festményei olcsó árban vásárolhatók. Szabad bemenet, vásárlási kényszer nélkül.

A legnagyobb román költőről tart előadást Kara Győző tanár, a Kölcsey-Egyesület e hó 25-i irodalmi délutánján. Eminescu Mihály költészetét és a román irodalomra való hatását fogja fejtegetni nagyvonalú előadásában. Közben néhány költeményét is bemutatja, melyet maga fordított magyarra. Helyi vonatkozású érdekessége lesz a délutánnak Poe „Holló”-ja, Csillag Imre, a kiváló műfordító átültetésében. A költeményt Sipos Zsigmond szavalja. A délután zenei részét az ismert ének-művész, Rácz Imre operaiái képezik. Zongorán Szelle Károly dr. kíséri.

Bécs kávéházai a világpolitikában.

(Forradalmi és ellenforradalmi kávéházak. — Fogytán vannak a magyar emigránsok. — Bécsi szemorvos, mint egyiptomi forradalmár.)

— Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől. —

Ausztria legdicsőségesebb korszakának, az Európa sorsát intéző Mettermich-korszaknak kicsinyített és torzított megismétlése folyik most Bécs városának kávéházaiban. Európai politikát csinálnak ezeken a tanyákon Európa valamennyi országából való emigránsok, forradalmárok és ellenforradalmárok. Vannak nemzeti alapon álló kávéházak, amelyekben csupán egy idegen nép politikusai tanácskoznak és nemzetközi kávéházak is vannak, amelyekben több állam száműzött vagy menekült politikusai szoktak találkozni. Ezekben a kávéházakban alig fordul meg egyszerű kávéházi vendég, mert minden helyet a forradalmi vagy ellenforradalmi politikusok, a politikai ügynökök, kémek, besúgók, politikai paraziták és a velük vagy szimpátiából, vagy csupán hivatásból foglalkozó újságírók foglalnak el. Nagyhangú politikai fejtegetések, óvatosan elszuttogott tervek, komolykodó utasítások és nagy elhatározások kavarnak a levegőben. Titkos futárok és közvetítők hoznak és visznek jelentéseket, fontoskodó arcu emberek jönnek és mennek, rendszerint nagy bőrtáskával a hónuk alatt.

Az idegenek forradalmi és ellenforradalmi kávéháza között az oroszoké a legnépesebb. A forradalmi irányzatú csoportok Prágával, Belgráddal és Amszterdammal, a konzervatív csoportok Budapestevel, Berlinnel, Münchennel és Párizssal vannak összeköttetésben. Moszkvából természetesen élénken figyeltetik mindegyik csoportot és főképen Sabelszki ez redest és Trubeckoj herceget, az orosz ellenforradalmi szervezetek bécsi vezéreit. Az ukránoknak is van Bécs kávéházaiban több forradalmi és ellenforradalmi szervezetük. Egyiket a lengyel kormány pénzeli. A montenegrói ellenforradalmárok Nápollyal, Rómával és amerikai városokkal vannak összeköttetésben, jobban mondva az ott levő montenegrói szervezetekkel. — A macedon ellenforradalmi Komité Athanazov vezetésével működik. Ezt Görögország és Románia figyelteti. A bolgár politikai kolónia nagyon kicsiny. Tagjai csupán olyan politikusok és kocapolitikusok, akik a parasztdiktatura elől menekültek el hazájukból. Az Egyiptomiak kávéházi kolóniája Törökországgal szimpatizál és Anglia ellen folytat propagandát. Vezére Ferrid bég szemorvos, a bécsi szemészeti klinika asszisztense. Az egyiptomi ellenforradalmárok bizottsága Moszkvával van szoros összeköttetésben.

Nagyon népes kávéház az albánoké. Ezek állandóan készülődnek újabb szabadságharcra, de nemcsak álmodoznak, hanem cselekszenek is. A bécsi albánok itéltek halálra Esszad pasát, akit Párisban gyilkolt meg a kiküldött albán diák. A magyar kommunisták és emigránsok több kávéházban tartották összejeveteleiket, ma holnap azonban egy kávéházban is megférnek, mert számuk napról-napra mindig csökken.

LEGUJABB.

Megválasztották az új lengyel elnököt.

Varsó. Ma dében a baloldali jelöltjét Wojciechowsky Szaniszlót elnökké választották. Az új elnök régebben belügyminiszter volt. — Harmincévvel ezelőtt a lengyel szocialistapárt megalakításában vett részt. Az 1905-iki forradalomban nem értett egyet a lengyel szocialistapárt radikális irányával és kilépett a pártból. Ezután a szövetkezetek szervezésével foglalkozott nagy eredményekkel. Az utóbbi időben a lengyel néppárthoz közeledett, amely most jelölte az elnökségre.

Reformálni a tőzsdét!

(Haller a keresztény irányzatról.)

Budapest. A nemzetgyűlésen az indennitás vitájának során Haller István is felszólt. Azt hangoztatta, hogy az ortodox kereszténység mindig a szellemi és anyagi haladást szolgálta és ezt mindig egyháztörténeti példákkal is illusztrálta. A magyar honfoglalást is a kereszténység szentesítette. Vissza akarunk térni a régi alapra, — mondotta, — de nem erőszakkal, hanem törvényekkel és intézményekkel és a keresztény elemek összefogásával. A miniszterelnöknek a Hódmezővásárhelyen elmondott programját a keresztény irányzatról helyesli, azonban azt, mint ellenzéki politikus nézi és azt kérdezi, hogy azt programnak vagy jelszónak tekintse-e? Szóváltotta a kormánytanácsosi kinevezéseket is. Hangoztatta, hogy a kormány legfőbb teendői a közgazdasági téren vannak. A keresztény kormányzattól elvárja, hogy a keresztény irányzat érvényesüljön a hitelszervezetek terén is. A keresztény közvélemény a tőzsdével szemben antimonizással viselkedik. A hozzámérték ott rejtelmeket sejtnek és ez nem csodálható, mert az a társadalmi réteg, amely a tőzsdén ur, kizárólag a maga számára rezerválta a tőzsdét. Negyvenkét tőzsdetanácsos közül csak kettő volt keresztény és nem hiszi, hogy ez az arányszám megváltozott volna a statisztikában. Amellett ellenszenvessé tette a tőzsdét az a körülmény is, hogy az osztrák és a cseh tőkék képviselői is helyet foglaltak a tőzsdetanácsban. A tőzsdét nem lehet felesleges rossznak tekinteni, mert az a modern közgazdasági élet nélkülözhetetlen tényezője és a kereskedelem szempontjából annak óriási szerepe van, ha szolidaritás

uralkodik ott. Felhívta végül a kormány figyelmét arra, hogy a keresztény programnak lényeges része a tőzsdereform.

Fatermelők a prefektusnál.

(Olcsóbbá kell tenni a tűzifát.)

Georgescu prefektus ma a fatermelőkkel megbeszélést folytatott, amelynek célja az volt, hogy Arad város és a megye lakossága számára miként lehetne olcsóbbá fenni a tűzifát. Az értekezleten az összes nagyobb aradmegyei fatermelők résztvettek és feltárták a prefektus előtt azokat az okokat, amelyek a fa mai magas árát előidézik. Hirlapi közleményekkel igazolták a prefektus előtt, hogy a szomszédos városokban, amelyeket éppen úgy erdők környékeznek, mint Aradot, a fa ára az aradi áráknál jóval magasabb. A drágaságot az általános gazdasági viszonyok, a magas tőárak, az élelmiszerek és munkabérek okozzák. Hatósági intézkedésekkel nem lehet a drágaságot leküzdeni, különösen akkor nem, ha ezek az intézkedések csak egy megye területére szólnak és a szomszédos helyeken a verseny szabadon érvényesülhet. A prefektus meghallgatta a fatermelők érvelését, de mégis annak a szándékának adott kifejezést, hogy Arad és a megye lakossága számára okvetlenül olcsóbbá akarja tenni a fát. Arra kérte a termelőket, hogy az itteni közönség számára történő eladásoknál elégedjenek meg kevesebb haszonnal. A fatermelők erre elmondották, hogy eddig körülbelül 1800 vagon tűzifát osztottak szét már a katonaságnak, a városnak, a megyének és a közhivataloknak jóval az önköltségi áron atól. Délután a fatermelőknek egy kiküldött bizottságával tovább folytak a tárgyalások, megfelelő megállapodásra jutni azonban nem sikerült. A helyzet ugyanis az, hogy ha a fatermelők a mai áráknál jóval olcsóbban is árusítanák a fát, a detail kereskedelemben az árak még sem felietnének olcsóbbak, aminek az a magyarázata, hogy a mai detail árak még a régebbi beszerzések alapján történő kalkulációk eredményei és ha a detail kereskedelemben már a mai beszerzési árakkal kalkulálnának, akkor a fának a mai áráknál is sokkal drágábbnak kellene lennie.

Hamis dollárok Budapesten.

(Kun Béla futaria hozta forgalomba a pénzt.)

Budapest. A főkapitányságon több tőzsdemizománnyos bejelentette, hogy hamis öt, tíz és husz dollárosok vannak forgalomban Budapesten és több ilyen hamisított pénzt a rendőrségnek be is szolgáltatottak. Megindult a nyomozás és csakhamar megállapították, hogy a hamis dollárokat Bécsben gyártják és onnan hozzák fel Budapestre. Megállapította a rendőrség még azt is, hogy ezeket a hamis pénzjegyeket egy Horvát Menyhért nevezetű fiatal ember hozta forgalomba Bécsben és elárasztotta vele egész Ausztriát. Horvát Menyhért neve nem ismeretlen a budapesti főkapitányság előtt, mert a kommun

Nagy Karácsonyi Vásár!

Mélyen leszállított árak!
Női ruha és felikabátokban

IULIU PLESZ GYULA

ARAD, Strada Col. Pirlo 3. (Vörösmarthy-utca) 959
színház-épület hátsó bejáratával szemben

Kun Béla futárja volt és már akkor ékszeresempészéssel foglalkozott. A bécsi rendőrség is nyomozott ebben az ügyben és mikor rájöttek, hogy Horvát Menyhért hozza forgalomba a hamis dollárokat, le akarták tartóztatni. Horvát azonban idejekorán megneszélte a dolgot és Génuába menekült, ahol a bécsi rendőrség körözlelevele folytán elfogták. Innen is megszökött és azóta nyoma vesztett. Minden valószínűség szerint Délamerika valamelyik államában tartózkodik. Horvát Menyhért Bécsben nagyuri életet folytatott, állandóan autón járt és Bécs legelőkelőbb helyein fordult meg. A főkapitányságon erélyes és széleskörű nyomozás folyik, hogy a hamis dollárjegyeket mielőbb a közforgalomból kivonják.

Emberi hőstettek a hó alatt.

(Borzalmas hóvihár Dalmáciában)

Egész Dalmácián rettenetes hóvihár vonult végig. Nagy orkán pusztított Splitben és hó borította ezeket az olasz éghajlatu vidékeket. A legborzalmasabban azonban Zagorje vidékén dühöngött a vihar. Ezen az egyébként is inséges vidéken a szegény lakosság marháállományában nagy károkat okozott a hófúvás, amelynek emberéletet is áldozatul estek. Egyes helyeken a hó öt méter magasságban is felhalmozódott. A hőhegyek valóságosan eltorlaszolták a járható utakat, úgy, hogy több súlyos szerencsétlenség történt, egyes kocsikat teljesen ellepett a folyamatosan hulló hó. Rude község közelében Tadics Markó földmivest az országúton érte a vihar. A hosszú utról érkező fáradt utas nem tudott megbirkózni a széllel, megállt. Másnap reggel holtan találták a hó alatt. Hasonló sors érte Ljubitovica falu mentén Bailo Ante földmivest, feleségével és egy Radicev nevű kislánnyal együtt. A kis család a nagy szél elől egy mélységbe húzódott. Az asszony és a kis gyermek elakadtak. A férfi segítségért ment hajnalban a faluba, de a csendőrök és a falusi lakosság már holtan ásták ki őket az öt méteres hó alól. Más helyen egy 11 éves gyermek hulláját találták meg a hó alatt, a mellé levő községben pedig egy parasztfaszonyt két juhával együtt.

Közgazdaság.

A márka állása.

Mialatt a francia frank egyre közeledik korábbi jó árnívójához, a márka legutolsó fellendüléséből visszacsökkent. Erősebb eséséből azonban lassan ismét javulásnak indult. Az amerikaiak csak ugyadják a kölcsönt a németeknek, ha előbb a jóvátétel kérdését rendezik.

Ez a hír jó a franciáknak, jó a francia franknak, de a márkára rossz hatást tett. Bizonyos, hogy most a franciák és a németek együttesen azon lesznek, hogy az amerikai kölcsön átjöjjön, és igyekeznek majd megoldást találni egymás között a jóvátételi kérdésben. Ha sikerül, úgy ez mindkét valuta javulását maga után vonná.

Aradi valutárat. (December 20.) Dollár 168, márka 0.03, szokol 5.05, dinár 2.20, francia frank 12.50, magyar korona 0.0750. Kifizetések: Budapest 13.50, Bécs 390.—, Berlin 0.0250, Prága 5.10.

Bucuresti tőzsdézárát. (December 20.) Kifizetések: Páris 12.30, London 772, Newyork 168, Milano 8.50, Zürich 31.75, Prága 4.90, Bécs 0.002550, Berlin 0.0258 Budapest 0.0760.— Valuták: Márka 0.0255, léva 1.23, török líra 0.90, angol font 760, francia frank 12.40, svájci frank 32, olasz líra 8.50, drachma 2.70, dinár 2.10, dollár 164, Napoleon 605, magyar korona 0.0750, szokol 4.90, lengyel márka 0.0129.

Zürichi nyitás. (December 20.) Berlin 0.07850, Newyork 529, London 2440, Páris 39.40, Milano 26.95, Prága 15.80, Budapest 0.2275, Zagráb 1.45, Varsó 0.0300, Bécs 0.0075.

Zürichi zárlat. (December 20.) Berlin 0.078750, Newyork 529, Amszterdam 210.90, London 2443, Páris 3950, Milano 27, Prága 15.75, Budapest 0.226250, Zagráb 1.45, Bucuresti 3.05, Varsó 0.03, Bécs 0.0075, lebélyezett 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (December 20.) Napoleon 8.800, dinár 25.20—26.80, angol font 10750—11050, dollár 2325—2400, hollandi forint 931—951, márka 0.34—0.44, léva 17.50—18.50, lei 13.50—14.50, líra 119—124, francia frank 173—179, szokol 68—72, osztrák korona 0.045—0.060, svájci frank 440—445, lengyel márka 0.1325—0.1425, jugoszláv korona 6.30—6.70.

Budapesti értékpapírtőzsdé-nyitás. (December 20.) Salgó 39000—40000, Rima 10800, Kőszén 90000, Államvasut 28000—28500, Cukor 15000, Ganz 705000, Olaj 7800, Déli vasut 6950.

Budapesti értékpapírtőzsdézárát. December 20.) Magyar hitel 7625, Osztrák hitel 1375, Salgó 40000, Rima 10975, Déli vasut 7150, Államvasut 28500, Kohó 41750, Atlantika 4400, Ganz 735000, Kőszén 90500, Szlavonia 3450, Földhitel 8400, Viktoria 35500, Kereskedelmi 19200, Beocsini 50000, Urikány 57000, Láng 13100, Linták 4075, Brassói 24500, Zabócai 8950, Baróti 3250, Cukor 155000, Klotild 7600.

Bécsi hivatalos zárlat. (December 20.) Prága 2100, Zagráb 190, Budapest 29.40, Varsó 3.75, Milano 3600, London 328000, Newyork 71050, Páris 5250, Zürich 13425, Berlin 10.50.

Sport.

A budapesti sakkverseny. Budapest. A Magyar Sakkszövetség mesterversenyének első fordulója a következő eredménnyel végződött: Dr. Vajda—Halasi (spanyol játékban 28 lépés után) és dr. Négyessy—Chalupetzky (vezérgyalog és királygyalog taktikával 32 lépés után) eldöntetlen. Dr. Balogh Caro Kamm nyitásu játszmát nyert 35 lépésben Schweiger ellen. Steiner szabálytalan játszmát nyert 45 lépésben dr. Fluss ellen. Fügőben maradt dr. Erdey—Krivoss francia játszmája, valamint Merényi—Sterk vezércsel mérkőzése. A második fordulóban Vajda nyert Flussal szemben, Steiner Starkkal, Négyessy Havassal, Balogh Krivoschsal szemben győzött. El-döntetlenül végződött a második fordulóban Chalupetzky és Schweiger, fügőben maradt Erdey és Krivosch és Merényi—Erdey játszmája.

oooooooooooooooooooo

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cezurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, hogy legnagyobb búszkeségünk

Szimányi Flóra

nemes lelke hosszú, kinos szenvedés után folyó hó 20-án délután fél 3 órakor elszállt, jóságos szive nem dobban többé.

Drága halottunk földi maradványait a Str. Consistorului (Bathhány-utca) 10. sz. a gyászszobából folyó hó 22-én délelőtt 11 órakor kísérik utolsó útjára. 8278

A gyászoló Szimányi-család.

Sztojku Vincéné szül. Mojsza Julanna mint mélyen sujtott hitvese és gyermekei Heléna, Sándor, Constantin, Sztojku Sándorné szül. Szabó Juliska menyé, a maguk, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejthetetlen jó férj és édes-apa, após, rokon és jóbarát

Sztojku Vince

csizmadiamester

f. évi december hó 19-én este 8 órakor, életének 71-ik s boldog házasságuk 4-ik évében, rövid szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az istenben boldogult földi maradványai f. hó 21-én délután 2 órakor fognak a str. Secerei (Sarló utca 5—7. sz. saját házból a gör. kel. román szertartás szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1922. december 19.

Es az összes rokonság nevében.

Varga Imre utódai, „Szent Margit” első temetkezési intézete. Arad, Boulevard Regina Maria (Andrássy-tér) 13.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon összes rokonainknak, jóbarátainknak, ismerőseinknek és jóakaróinknak, kik felejtethetetlen nóm, illetve testvérünk temetésén résztvettek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és vigasztalásaikkal mélytelen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Risa Lajos és Poszt-család.

6281

CSÁKY órás,

ékszerész és vésnök

elsőrangú, saját órás és vésnöki műterme Aradon, a városházával szembeni épületben, str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Pontosan szabályozott zsebórák, fali, inga, ébresztő- és iredai órák nagy raktára. — Arany, ezüst órák, vésnöki cikkek a legelőkelőbb árakon. Legmagasabb áron vesz aranyat és ezüstöt.

Karácsonyra!

Répeskönyvek, ifjúsági iratok, diszművek, kifestőkönyvek, művészi olajfestmények, rézmetszetek, diszlevélpapírok, karácsonyfadiszek legelőkelőbb forrása. Matador játékszereinek lerakata.

Kerpel Izsó

könyvkereskedése.

Ugyanott 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár

8076

Aranyat, brilliánskövet, régi fogakat, ezüstneműt vesz **ZINNER,**

ékszerész és órás, Strada Metianu (Forrai-utca.)

PYRAM

a mai kor legelőkelősebb cipőkrémje!

Figyelje meg tisztító hatását!

Kérjen kifejezetten „PYRAM”-ot.

Uj üzlet „Dama“

harisnya- és kötöttáru-üzlet (Kelet hírlapiroda mellett) Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. szám. Megnyitó árak bezárólag december 31-ig a legolcsóbb napl áránál 10%-al olcsóbban lesznek. Ugyanott Dama fűzőterem. —: Ezelőtt: NEUSTADT és HERZOG

Uj üzlet!

Miért nem iszol Gottschlig-rumot? Kapható mindenütt.

Industria Textila Aradana Societate Anonima.

CONVOCARE.

Industria Textila Aradana Societate Anonima va tine a biroul fabricii la 6 Ianuarei 1923 oarele 11 a. m

adunare generala extraordinara la care invitam pe Onor. actionari.

Drept de votare au numai acei actionari cari isi vor depune actiunile impreuna cu coatele de cupoane cu trei zile inainte de adunarea generala adeca pana la 3 Ianuarie 1923 oarele 12 la cassiera societatii ori la cassiera Cassei de Pastrare Judetana Arad. (Bulv. Regele Ferdinand No. 3.)

ORDONE DE ZI:

1. Alegerea alor doi actionari pentru verificarea procesului verbal al adunarei Generale.
 2. Hotarirea asupra urcarii fondului capital la 26.900.000 Lei si autorizarea directiunii pentru a dispune asupra necesarelor privitor la urcarea fondului capital.
 3. Modificarea potrivit § 5 a statutelor.
 4. Eventualele propuneri.
- Arad, la 15 Decembrie 1922.
DIRECTIUNEA.

Arad Textilpar Részvénytársaság.

MEGHIVÓ.

Az Arad Textilpar Részvénytársaság gyári irodájában 1923. évi január hó 6. napján délelőtt 11 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényeseket meghívjuk.

Szavazati joggal csak azok a részvényesek birnak, kik részvényeiket a szelvényekkel együtt három nappal a közgyűlés előtt, tehát 1923. évi január hó 3. napja déli 12 óráig a társaság pénztáránál, vagy az Aradmegyei Takarékpénztár pénztáránál (Bulevardul Regele Ferdinand No. 3.) letétbe helyezik.

TÁRGYSOROZAT:

1. Két részvényes választása a közgyűlési jegyzőkönyv. hitelesítése végett.
 2. Határozathozatal az alapítókénak 26.900.000 leire való felemelése felett és az igazgatóság felhatalmazása az alapítók felemelési fogantatásának végett szükséges intézkedésekre.
 3. Az alapszabályok 5. §-ának megfelelő módosítása.
 4. Netán indítványok.
- Arad, 1922. december hó 15.
AZ IGAZGATÓSÁG.

A Minoriták pincéjében

közvetlenül a hordóból 6244

6 Leiert kiváló karcos

kapható a karácsonyi ünnepekre és újévre. Kimérés december 22-étől az összes hétköznapokon a délutáni órákban.

Veszek régi hamis fogakat és egész fogsorokat Kun ékszerész.

Iparvágány

cirka három kilométer, megvételre kerestetik. 12928

„Vulcán“ téglagyár, Arad, Str. George Jonescu (Gr. Károlyi-u.) 12.

Budapestre utazom

mindennemű megbízást vállalok. Cim szivességből Meisl és Adler cégnél. 6287

Legfinomabb páratlanul finom illatu Kölni viz Bau de Cologne 10—20—40 Lei. Illatszerek különböző kedves virág illatok 1 deka 10 Lei. Fagybalzsam fagy dagasztók azonnali megszüntetésére 10 Lei. Baby creme 8 Lei. Baby Neutral szappan 6 Lei. Baby hintőpor 4 és 6 Lei. Salmiak, pemete, senega, király-cukorka köhögés ellen 4—5 Lei. Hajdu tea köhögés ellen 6 Lei. Tyukszem colloidum kipróbált biztos hatásu tyukszem-irtó 15 Lei. Salétrom sonkák pácolására. 5859
Dr. Földes-gyógyász, Arad.

Detailista segéd

a csemege és fűszer-szakmából önálló, megbízható erő, alkalmazást nyerhet **GALGON GYULA** kereskedésében, Timisoara.

Mangolica fiatal kövér sertés

jó fajta néhány db. egyenként is eladó.

Cim: Házz-iroda, Strada Romanului (Zrinyi-utca) 6. szám. 11774

PFAFF balkaru olpéz- és sima tűző, valamint családi 12915

varró gépek kizárólag: **Hammer Vilmosnál** P. Avram Iancu (Szabadság-t.) 5-6 kaphatók

Édes, sötétvörös

rác ürmös

legkiválóbb minőségben, míg a készlet tart, Kende László cégnél Minis (Ménas). — Aradon előjegyzéseket elfogad Lovasberényi, strada Grigorie Alexandrescu 12801 (Bercsényi-u.) 9.

Karácsonyra élőhal kapható **Luttwak József cégnél.** Ugyanott sózott és száras hal nagyban és kicsinyben. 6268

Tojás konzervált

maximális áron alul minden mennyiségben kapható.

Rosenberger és Társánál

Piata Cadedralei (Tököly-tér) 1.

Oivasztott faggyut

elsőrendű minőségben keresünk megvételre kisebb-nagyobb tételben Esetleg állandó szállítót. 12804 vegyészeti művek, ARAD Str. Dobra (Boezkó-u.) 5. sz.

Zseb-Fali-Wacker-**ÓRÁK** Tört aranyat legmagasabb napi áron veszünk.
Ekszerek, dísz tárgyak legizéesebbek, legolcsóbbak
Grallert J. és Flánál ARAD. 4771

Irodai gyakorlati rendelkező klasszont azennal fe vesz **FEDOL** vegyészeti művek Str. Dobra (Boezkó-u.) 5. sz.

Cipóket a legalkalmasabb karácsonyi ajándék. Legolcsóbban vásárolhatja: **Apponyi Testvéreknél,** Bul. Regele Ferdinand 7.

Zágony István szőszületében minden e szakmához tartozó kész cikkek a legzsebb kivitelben kaphatók. — Ugyanott átalakítások és szőrmefestészet is a legolcsóbb árban teljesítetik. Strada Consistorului (Bathányi- és Weitzer-utca sarok.)

